

РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩАПЛАТФОРМА «ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО-ПЛАНЕТА» –
КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ¹
PLATFORM "PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP-PLANET" – A KEY DIRECTION
OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE FORMS OF PUBLIC-PRIVATE
PARTNERSHIP IN THE FIELD OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT

У статті розглянуто процес співробітництва зарубіжних державних, приватних і публічних структур на засадах «сталого та відповідального інвестування» екологоорієнтованого спрямування. Наведено визначення державно-приватного партнерства у природоресурсній сфері. Спираючись на конститутивні документи, уперше висунута ідея щодо концептуальних засад публічно-приватного партнерства з позицій екосистемного підходу. Вперше розкрито смислове наповнення платформи «Чотири "П"» – «Публічно-Приватне Партнерство-Планета» («Public-Private Partnership-Planet») як дієвого засобу включення екологічних послуг у господарський обіг і розбудови екологічної інфраструктури на взаємовигідних для влади і приватного інвестора умовах. Обґрунтована пропозиція щодо необхідності врахування платформи «Чотири "П"» у стратегічних напрямках формування державної інвестиційної політики як механізму досягнення довгострокового еколого-економічно-соціального консенсусу між суспільством, державою та підприємництвом.

Ключові слова: інтегроване екологічне управління, екосистемний підхід, публічно-приватне партнерство-планета, стале інвестування, екологічна інфраструктура, екологічні послуги, природокористування, цілі сталого розвитку.

В статье рассмотрен процесс сотрудничества зарубежных государственных,

частных и публичных структур на основе «устойчивого и ответственного инвестирования» экологоориентированного направления. Приведено определение государственно-частного партнерства в природоресурсной сфере. Опираясь на конститутивные документы, впервые выдвинута идея о концептуальных основах государственно-частного партнерства с позиций экосистемного подхода. Впервые раскрыто смысловое наполнение платформы «Четыре "П"» – «Публично-Приватное Партнерство-Планета» («Public-Private Partnership-Planet») как действенного средства включения экологических услуг в хозяйственный оборот и развития экологической инфраструктуры на взаимовыгодных для власти и частного инвестора условиях. Обосновано предложение о необходимости учета платформы «Четыре "П"» в стратегических направлениях формирования государственной инвестиционной политики как механизма достижения долгосрочного эколого-экономического и социального консенсуса между обществом, государством и предпринимательством.

Ключевые слова: интегрированное экологическое управление, экосистемный подход, публично-частное партнерство-планета, устойчивое инвестирование, экологическая инфраструктура, экологические услуги, природопользование, цели устойчивого развития.

УДК 334.012:334.72:338.2: 504.062

Веклич О.О.

д.е.н., професор,
головний науковий співробітник
відділу екосистемного оцінювання
природно-ресурсного потенціалу
ДУ «Інститут економіки
природокористування
та сталого розвитку
Національної академії наук України»

The article deals with the process of cooperation of foreign state, private and public structures on the basis of "sustainable and responsible investment" of the environmental oriented direction. The definition of state-private partnership in the field of natural resources management is presented. Based on constituent documents, the idea of the conceptual framework of public-private partnership in terms of the ecosystem approach is put forward. According to it, the disclosure of the conceptual foundations of the public-private partnership from the point of view of the ecosystem approach is to recognize it as one of the mechanisms of the functioning of the infrastructure component of the aggregate of abiotic resources and services, which is identical to the recognition and determination of its characteristics as a specific mechanism of investment support for the formation and implementation of ecological services and objects of environmental infrastructure. The conducted research on the functioning of public-private partnerships in developed countries has made it possible to distinguish among the innovation-oriented strategic partnerships of an environmental oriented direction the process of launching the "Four P-platform" – "Public-Private Partnership-Planet", which, moreover, simultaneously is a modern innovative mainstream. It is noted that the research of Public-Private Partnership-Planet is still low and does not contain a clear, generally accepted formulation. In view of its characteristics, which are given in current foreign publications, and summarizing them from the point of view of implementing the model of ecosystem assessment of natural resource potential, its definition for the first time is proposed. The content of the "Four P-platform" – Public-Private Partnership-Planet – is being developed as an effective means of integration the ecological services into economic circulation and development an ecological infrastructure for mutually beneficial conditions for the authorities and private investors. The proposal about necessity to take into account the "Four P-platform" into strategic directions of the formation of state investment policy as a mechanism for achieving long-term environmental, economic-social consensus between society, state and entrepreneurship is grounded on.

Key words: integrated environmental management, ecosystem approach, public-private partnership-planet, sustainable investment, ecological infrastructure, ecological services, natural resources management, sustainable development goals.

¹ Статтю підготовлено за результатами дослідження в межах бюджетної програми КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» по темі «Публічно-приватні форми забезпечення сталого просторового розвитку України», що виконується в ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України».

Постановка проблеми. У зарубіжних країнах в останнє десятиріччя широко застосовується екосистемний підхід у практиці управління природокористуванням, особливо в зв'язку з нарощенням екологічних викликів і ризиків функціонування суспільства – з одного боку, а з другого – через зростання впливу екологічних регламентацій на конкурентоспроможність національних економік. Водночас у нещодавно прийнятому Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» визначено, що «метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України», зокрема «запровадження екосистемного підходу в галузеву політику та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління» [1].

По суті система інтегрованого екологічного управління становить систему екологічного менеджменту, яка включає в себе використання низки організаційно-економічних заходів. Серед них на окрему увагу заслуговує механізм публічно-приватного партнерства (ППП) у сфері природокористування та охорони довкілля як найменш розроблений у вітчизняних наукових і прикладних фахових джерелах із позицій імплементації екосистемного підходу в управлінську практику, завдяки якому, за свідченням зарубіжного досвіду, досяжні цілі сталого господарювання. Це зумовлює необхідність виявлення й розкриття інших, більш новітніх підходів до імплементації інноваційних форм публічно-приватного партнерства у систему управління природними ресурсами, які сприятимуть досягненню довгострокового та водночас взаємовигідного еколого-економічно-соціального консенсусу між суспільством, державою та підприємництвом.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проведений детальний оглядовий аналіз публікацій українських фахівців та учених ближнього зарубіжжя під кутом зору віднаходження вузькоспеціалізованих конкретних розробок щодо основних характеристик публічно-приватного партнерства з позицій екосистемного підходу не виявив серед них жодної, попри низку змістовних публікацій щодо публічно-приватного партнерства в сфері охорони навколишнього природного середовища (наприклад, праці В.А. Голяна, С.І. Рассадникової, С.К. Харічкова, Н.В. Мішеніної, І.Є. Ярової, Є.М. Маслової, К.О. Селіванової, Є.В. Охотнікової). Однак у фаховій літературі дальнього зарубіжжя фіксується активно розроблюваний новітній напрям імплементації публічно-приватного партнерства у сфері природокористування, що отримав назву платформи «Чотири «П»» – «Публічно-Приватне Партнерство-Планета» (наприклад, праці Е. Гриффидс, Л. Берника, К. Рітіха), який, безумовно, потребує поглибленого осмислення

для осучаснення та подальшого вдосконалення вітчизняної системи інтегрованого екологічного управління з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду екологічного менеджменту.

Постановка завдання. Мета цього дослідження полягає у висвітленні сутнісного наповнення інноваційної форми «Публічно-Приватне Партнерство-Планета», імплементація якої сприятиме посиленню, з одного боку, взаємодії держави, бізнесу, громадського суспільства в сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища, а з іншого – дієвості вітчизняної екологічної та інвестиційної політики для досягнення сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Переорієнтація суспільного природокористування на застосування екосистемного підходу для досягнення збалансованості соціо-еколого-економічних систем передбачає перехід від одностороннього розгляду природи виключно в ролі джерела ресурсів до багатостороннього, тобто як надскладну поліструктурну соціоекосистему, котра динамічно поєднує біотичну та антропогенну підсистеми з притаманними їм взаємозв'язками і взаємовпливом у спільну цілісність, функціонування якої зумовлюється специфікою соціальних зв'язків і відповідних економічних інтересів зацікавлених сторін – учасників природокористування.

Судячи з зарубіжного досвіду, одним із найбільш ефективних механізмів збалансування економічних інтересів таких природокористувачів визначається інститут публічно-приватного партнерства. Всі проекти ППП мають певне коло зацікавлених сторін або стейкхолдерів. Партнерство будується на відносинах безпосередніх його учасників, діловому співробітництві з контрагентами учасників партнерства (постачальниками, споживачами, кредиторами, клієнтами, замовниками) та взаємодії з інститутами зовнішнього середовища (державою, регіональними та муніципальними органами влади, суспільством в цілому і його представниками). Нині провідною щодо вирішення комплексу екологічних проблем є форма державно-приватного партнерства. На мій погляд, *державно-приватне партнерство (ДПП) в природоресурсній (природогосподарській) сфері визначається як довгостроковий, обмежений конкретними тимчасовими рамками, інституційний союз держави і бізнесу з метою реалізації соціально та економічно значущих проектів екологічного спрямування під контролем суспільства на умовах взаємовигоди і прозорості відносин для всіх зацікавлених сторін партнерства (стейкхолдерів) на принципах збалансованого та екосистемного управління природокористуванням.*

Для висвітлення основних характеристик публічно-приватного партнерства з позицій екосистемного підходу доречно нагадати офіційно

усталені визначення як поняття екосистеми, так і поняття абіотичного навколишнього середовища, закріплених конститутивними документами ООН, Європейської Комісії, ФАО, ОЕСР, Світового банку. Згідно з ними, екосистема є «динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також абіотичного (неживого) навколишнього середовища, що взаємодіють і розвиваються як єдине функціональне ціле» [2, с. 161]. При цьому під абіотичним навколишнім середовищем розуміється «сукупність абіотичних ресурсів та послуг, тобто потоки мінерально-сировинних ресурсів, поновлюваних і не відновлюваних енергоресурсів, сферу життя людини і відповідну інфраструктуру» [2, с. 23, 24]. Водночас також наголошено, що біотичні та абіотичні складники екосистеми «взаємодіють як функціональне ціле для забезпечення екологічних структур, процесів і функцій» [3, с. 313].

Варто наголосити, що саме на позиціях розвитку громадської інфраструктури та надання послуг наголошується і під час розкриття сучасного змістовного наповнення ППП, наданого Міжнародним інститутом сталого розвитку (Канада). В ньому, зокрема, зазначається, що «публічно-приватне партнерство є загальною назвою, яке застосовується до декількох різних типів договірних угод між державою та приватним сектором з метою розвитку громадської інфраструктури й надання послуг. Упродовж тривалого часу постачання товарів і послуг уряду здійснювалось шляхом традиційних методів закупівель і приватизації, тоді як ППП вбачає, що приватний сектор дедалі більше займатиметься діяльністю, яка раніше вважалася виключною відповідальністю держави, оскільки держава нині стає «покупцем», а не постачальником послуги. Як підказує слово «партнерство», метою є створення інфраструктурної «команди мрій» шляхом об'єднання найкращих можливостей публічного сектору (законодавства, нормативних актів, соціальних питань) і приватного (інновацій, ефективності, фінансів) для пошуку задоволення потреб, пов'язаних з інфраструктурою. Таким чином, ППП описує структуру відносин між двома сторонами і гарантує найкращий внесок кожної з них для формування оптимальних державних послуг» [4, с. 2].

Керуючись наведеними положеннями та зважаючи на їхнє сутнісне значення, ініціюється ідея, що *розкриття концептуальних засад публічно-приватного партнерства з позицій екосистемного підходу полягає у визнанні його одним із механізмів функціонування інфраструктурного складового компонента сукупності абіотичних ресурсів та послуг, що тотожне виявленню й визначенню його характеристик як специфічного механізму інвестиційного забезпечення формування та реалізації екологічних послуг і об'єктів екологічної інфраструктури. Слід наго-*

лосити, що опрацювання висунутої наукової ідеї є конкретизованим прикладом застосування методу екосистемного оцінювання, тобто в даному випадку – започаткування процесу формалізації стану, функціонування, розвитку таких компонентів абіотичної складової екосистеми, як екологічні послуги та об'єкти екологічної інфраструктури, через механізм ППП з метою формування раціонального природокористування, забезпечення добробуту населення.

Надалі варто зазначити, що в останні роки активізується процес урахування екологічних активів у процеси обґрунтування та прийняття інвестиційних рішень. З 2016 року відмічається неухильне зростання так званого «сталого інвестування», в основу якого покладено критерій сталості як підґрунтя визначення корпоративного кредитування та кредитного ризику, оскільки інвестори прагнуть розкрити кількісні зв'язки між екологічними показниками, ризиками та вартістю компанії для отримання достовірної інформації. Так, у США упродовж тільки одного (2016) року загальна вартість фінансових активів інвестиційних компаній, власники яких керуються критеріями менеджменту, що інкорпорує екологічні, соціальні та відповідні організаційно-адміністративні фактори, тобто «сталого та відповідального інвестування», зросла на 33% та оцінювалась у 7,7 трлн. дол. [5].

Поглиблення достовірності вимірювання реальної динаміки вартості активів, яка враховує екологічний чинник інвестиційних ризиків, зумовлюється не лише його зростаючим впливом, а й усвідомленням об'єктивного взаємозв'язку між екологічною та соціально-економічною стабільністю, необхідністю їх справжньої інтеграції для сталого продуктивного розвитку. Безумовно, цьому сприяє активна суспільна позиція щодо виведення національної економіки на траєкторію сталого та життєстійкого розвитку, яка спирається на ключові напрями руху країн, визначені світовою спільнотою під егідою ООН наприкінці 2015 року, відомі як «Цілі сталого розвитку». Вони ухвалені на період від 2015 до 2030 року і нараховують 17 Глобальних цілей, яким відповідають 169 завдань [6].

У контексті цього дослідження доцільно виокремити серед них саме сімнадцяту ціль, яка проголошує «Партнерство заради сталого розвитку», та положення щодо її реалізації, зокрема: «зміцнювати Глобальне партнерство в інтересах сталого розвитку, доповнюване партнерствами за участю багатьох зацікавлених сторін, які мобілізують і поширюють знання, досвід, технології та фінансові ресурси, для досягнення цілей у сфері сталого розвитку в усіх країнах, особливо у країнах, що розвиваються» (завдання 17.16); «стимулювати й заохочувати ефективне партнерство між державними організаціями, між державним і приватним секторами та між організаціями громадянського

суспільства, спираючись на досвід і стратегії використання ресурсів партнерів» (завдання 17.17) [7].

Справді, як засвідчує практика, ефективною платформою для поступового, але неухильного переходу національних економік і суспільств на більш стійкі та смарт-моделі власного розвитку, а також для посилення екологічної відповідальності бізнесу, виявляється публічно-приватне партнерство. Будучи одним з найбільш ефективних шляхів концентрації ресурсів, ППП може забезпечити необхідний рівень фінансування охорони навколишнього середовища як одного з пріоритетних напрямків діяльності держави. Окрім того, сучасне публічно-приватне партнерство, що керується принципами «сталого та відповідального інвестування», сприяє підвищенню сталості споживання та виробництва.

Слід зазначити, що повна реалізація потенціалу інновацій та партнерства потребує цілеспрямованих і стабільних політичних зусиль з боку державного сектору для створення адекватних регламентацій та стимулів. Політичні заходи включають стандарти, системи маркування, стратегію закупівель, регуляторні інновації, інформаційні платформи, технічну та фінансову підтримку бізнесу. Однак, незважаючи на те, що державний сектор має повноваження щодо вироблення належної політики та доступ до вихідних даних, йому часто не вистачає фінансового та інтелектуального капіталу для здійснення ефективних дій, тоді як приватний сектор може мати гроші та технічні ноу-хау для цього.

Тому саме платформа публічно-приватного партнерства якраз і виявилась точкою перетину інтересів урядів, підприємств/бізнесу та неприбуткових організацій, ефективним інструментом досягнення цілей, вигідних учасникам/стейкхолдерам обох сторін партнерства. А платформа державно-приватного партнерства становить по суті комплекс конкретизованих угод між державними установами та суб'єктами приватного сектору, які використовують певні навички і активи кожного сектору для надання послуг (зокрема, екологічних) або об'єктів (зокрема, екологічної інфраструктури), котрі надалі споживаються широким громадським загалом. Проте, на додаток до спільного використання ресурсів, партнери також діляться і ризиками, і потенціалом винагороди за надання послуги або об'єкта.

Зазначимо, що на кожному рівні управління – міжнародному, національному, регіональному та локальному, включаючи муніципальний і місцевий, – інститут публічно-приватного партнерства дає державним установам змогу реалізовувати задекларовані цілі сталого розвитку, одночасно сприяючи їх досягненню і бізнесом. При цьому державно-приватні партнерства варіюються від формально структурованих платформ до неформального співробітництва, коли приватні компанії вирішують питання, що представляють су-

сильний інтерес, в рамках ППП або без співпраці з іншими сторонами.

Є численні зарубіжні приклади з європейського регіону щодо нарощення інвестування в рамках ППП нових технологій, процесів, послуг і бізнес-моделей екологоконструктивного спрямування, що змінюють життєвий цикл продукції починаючи від її проектування аж до виробництва, а також від її використання до утилізації й переробки, конкретно реалізуючи в такий спосіб цілі та завдання зеленої, синьої та циркулярної економік. Наприклад, Фінляндія, будучи однією з піонерних країн інноваційного партнерства для циркулярної економіки, прийняла відповідну амбіційну національну дорожню карту його запровадження. А уряди країн Європейського Союзу керуються «Пакетом циркулярної економіки» 2015 року, який включає близько 50 її заходів – від виробництва та споживання до управління відходами та ринків вторинної сировини. Зважаючи на те, що циркулярна економіка є такою, яка розробляє більшість забруднень і відходів з виробничої системи, видобуває максимальне значення з ресурсів, то запровадження заходів циркулярної економіки дають змогу природному капіталу відновлюватися. Таким чином, інвестування цих заходів зумовлює кращий захист і збереження навколишнього природного середовища, покращуючи його стан, одночасно, як виявляється, сприяючи економічному зростанню. Так, за розрахунками, до 2030 року очікується збільшення ВВП країн Європейського Союзу до 7% завдяки запровадженню інноваційних заходів циркулярної економіки [8].

Отже, нині у світі креативно й потужно розвивається публічно-приватне партнерство в сфері природокористування та охорони довкілля, оскільки поточні соціально-економічні та екологічні проблеми занадто великі для того, щоб державний чи приватний сектори вирішували їх окремо. Питання енергетики, води та якості повітря, відходів, а також питання соціальної справедливості щодо отримання екологічних послуг належної якості вимагають відповідного вирішення завдяки об'єднаним зусиллям урядів, підприємств/бізнесу та неприбуткових організацій.

Сучасні публічно-приватні партнерства поділяються на чотири ключові типи: діючі партнерства; консультативні комітети; проектні партнерства; стратегічні партнерства. Найбільш потужними та довгостроковими партнерствами є стратегічні. Хоча вони можуть починатися з одного проекту, однак у підсумку забезпечують платформу, здатну генерувати нові проекти з потенціалом для досягнення довгострокових цілей щодо розвитку регіональних та локальних інфраструктур [9].

Проведене дослідження функціонування ППП в розвинутих країнах дало змогу виділити серед інноваційних стратегічних партнерств екологоорієнтованого спрямування процес започаткування

платформи «Чотири «П»» – «Публічно-Приватне Партнерство-Планета» («Public-Private Partnership-Planet»), яка, крім того, одночасно виявляється сучасним інноваційним мейнстримом [10]. Ця платформа вже визнана як один із найефективніших способів вирішення інфраструктурних завдань у сфері екології на взаємовигідних для влади і приватного інвестора умовах. Під час реалізації проєктів державно-приватного партнерства в цій сфері органи влади чекають від бізнесу екологічно відповідальної поведінки, зниження соціальної напруженості за рахунок поліпшення екологічної обстановки, тоді як бізнес очікує від держави створення мотивуючих умов для соціально й екологічно відповідальної поведінки, а населення від влади – поліпшення умов проживання на різних за екологічним станом територіях, зниження антропогенного навантаження; та від бізнесу – підвищення екологічної безпеки життєдіяльності. Водночас бізнес чекає від населення збільшення попиту на екологічно чисті товари і послуги, а держава чекає від населення підтримки екологічно відповідальних товаровиробників.

Формування платформи публічно-приватного партнерства-планета («Чотири «П»») є закономірним процесом, суспільною реакцією, з одного боку, на екологічні виклики та ризики, а з другого – на потребу в екологобалансованому сталому розвитку, повністю підпадаючи під визначення ООН інноваційних партнерств в інтересах сталого розвитку, а саме: «Партнерства в інтересах сталого розвитку є багатосторонніми ініціативами, що добровільно застосовуються урядами, міжурядовими організаціями, основними групами та іншими зацікавленими сторонами, зусилля яких сприяють реалізації узгоджених на міжурядовому рівні цілей і зобов'язань в галузі розвитку» [11].

Слід зазначити, що дослідження публічно-приватного партнерства-планета досі ще є малочисленими і не містять чіткого, загальноприйнятого його формулювання. З огляду на його характеристики, наведені в поточних зарубіжних публікаціях, та узагальнюючи їх із позиції імплементації моделі екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу, пропонуємо таке його визначення. *Публічно-приватне партнерство-планета є потужним інноваційно-інвестиційним організаційним засобом вирішення екологічних проблем і реалізації потенціалу суспільства для сталого екологобалансованого розвитку шляхом співпраці державних, приватних і публічних структур як платформи розбудови екологічної інфраструктури на взаємовигідних для влади і приватного інвестора умовах.* По суті, публічно-приватне партнерство-планета є певним механізмом досягнення довгострокового еколого-економічно-соціального консенсусу між суспільством, державою та підприємництвом з метою забезпечення екологобалансованості сталого розвитку,

демонструючи процеси реального втілення його принципів та ідеалів у конкретні стратегії, економічну політику, закони. Цільове спрямування інноваційного публічно-приватного партнерства-планета в контексті реалізації моделі екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу схематизовано представлено на рис. 1.

Отже, платформа публічно-приватного партнерства-планета, фокусуючи цільові вимоги сталого розвитку для публічно-приватних структур, є механізмом інвестиційного забезпечення інноваційних форм функціонування екологічної інфраструктури і сфери надання екологічних послуг, реалізуючи на практиці концептуальні засади публічно-приватного партнерства з позицій екосистемного підходу.

Доречно зауважити, що з огляду на важливість та значущість платформи «Чотири «П»» для прогресу раціонального природокористування та охорони довкілля європейською компанією SoScience – провідною у сфері інновацій – спільно з консультативною компанією 3BL Associates (з арабського регіону Середньої Азії) було сформовано спеціальний інтернет-ресурс, завдяки якому активізується розуміння вигідності запровадження платформи «Чотири «П»» та розповсюдження її позитивного досвіду. «Настав час ратифікувати нашу угоду про вільну торгівлю зі світом природи за допомогою Публічно-Приватного Партнерства-Планета» – під таким девізом працюють ці інноваційні компанії з надання екологічних послуг [12].

Більше того. Розробники постійно оновлюваного інтернет-ресурсу надають приклади економічно та водночас екологічно вигідних проєктів платформи «Чотири «П»», вже успішно реалізованих у країнах світу, керуючись тим, що публічно-приватне партнерство-планета, на їх думку, є «методологією, котра дає змогу взаємовигідній співпраці між громадянськістю і планетою, між людьми і рештою природного світу, до якого ми входимо». Очевидно, що запровадження такої методології та її інструментарію сприяє віднаходженню «нових способів співпраці з природним капіталом та інтеграції у ваші інноваційні рішення, а також полегшує системне мислення про те, як включити з користю для неї Планету як співучасника та важливого партнера системи «Чотири «П»» [12].

Слід зазначити, що разом із розробленням платформи публічно-приватного партнерства-планета особлива увага приділяється проблемам формування дієвих взаємовигідних зв'язків між її учасниками/стейхолдерами на основі їх співпраці та взаєморозуміння, справедливого розподілу ризиків і вигод в партнерстві з усіма учасниками. З цією метою та для фіксації таких взаємозв'язків широко уживаним є термін «*екосистема партнерства*» (*partnership ecosystem*), застосування якого свідчить про повну імплементацію холістичного, екосистемного підходу

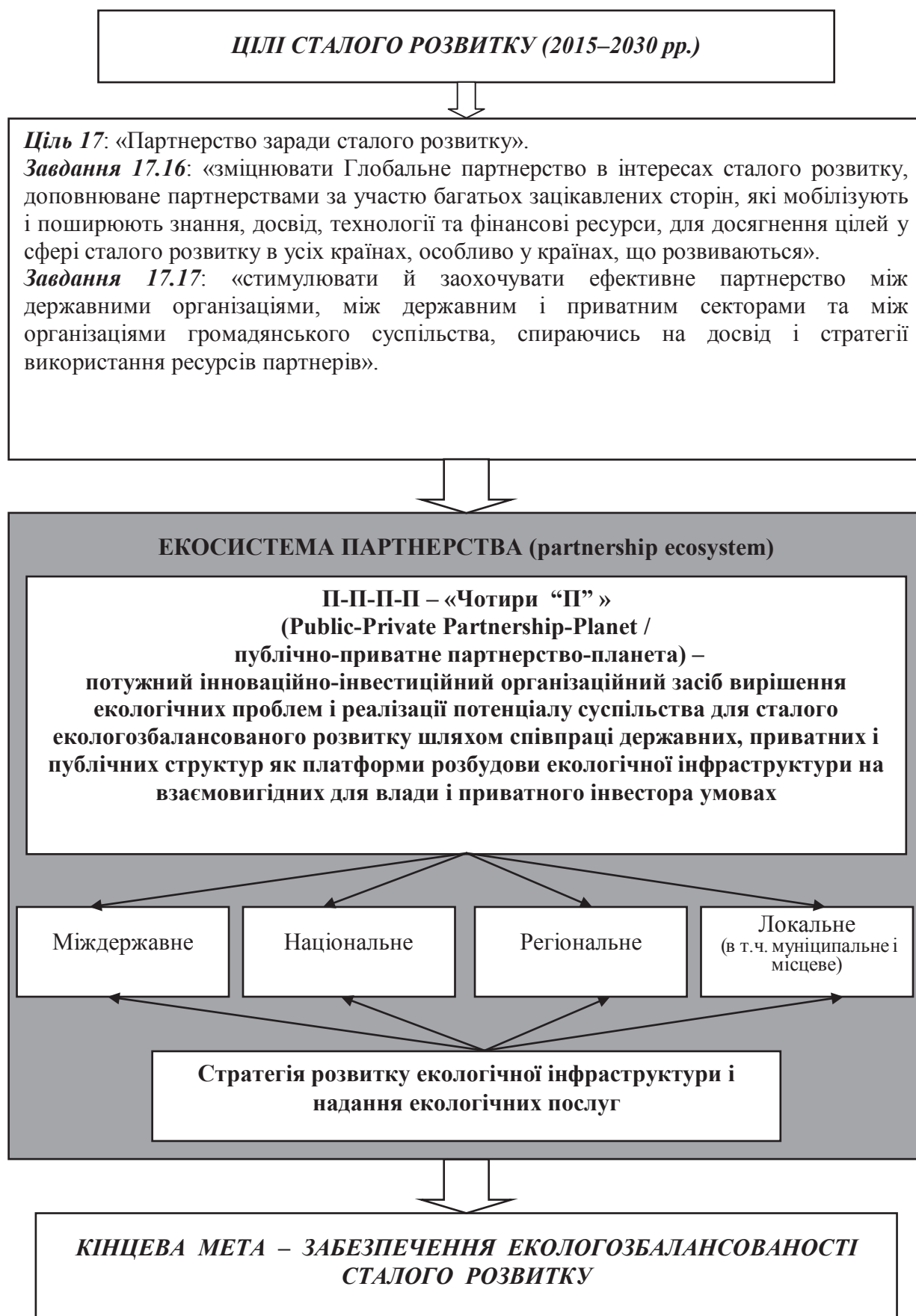

Рис. 1. Цільове спрямування інноваційного публічно-приватного партнерства-планета в контексті реалізації моделі екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу

Джерело: авторська розробка

в практику управління розвинутих країн та використання його термінологічного апарату.

Характерно, що цей термін застосовується щодо відносин, які виникають в тих партнерствах, які спрямовані *виключно* на реалізацію Цілей сталого розвитку. Тобто, термін платформа «екосистема партнерства» застосовується для опису процесу налагодження партнерських відносин між урядами, приватним сектором, громадянським суспільством і самим населенням на глобальному, регіональному та місцевому рівнях за обов'язковою умовою реалізації Цілей сталого розвитку. Такі відносини повинні бути побудовані на спільному розумінні спільних цілей, орієнтованих на задоволення інтересів людства і планети [13].

На думку фахівців Організації Об'єднаних Націй, для реалізації Цілей сталого розвитку необхідне здійснення довгострокових інвестицій, в тому числі прямих іноземних інвестицій в найважливіших секторах, особливо в країнах, що розвиваються. До їх числа відносяться інвестиції в стійку енергетику, інфраструктуру і транспорт, а також інформаційно-комунікаційні технології. При цьому саме державним сектором повинно бути задано чіткий напрямок на виконання таких завдань [13].

Зазначимо, що вітчизняний практичний досвід запровадження та реалізації масштабних національних інфраструктурних проектів на засадах державно-приватного партнерства в Україні та її регіонах, які пов'язані з природно-ресурсною сферою та об'єктами екологічної інфраструктури, доволі незначний, що підтверджується спостереженнями Світового банку. Так, за період з 1990-2018 рр., тобто за 28 років поспіль, в цих сферах реалізовано лише 55 проекти, серед яких на першому місці в Україні за кількістю проектів із застосуванням ДПП – енергетика (42 проекти), на другому – природний газ (11 проектів), на третьому – водопостачання та водовідведення (2 проекти). За обсягами інвестицій у ці проекти безперечним лідером є використання енергії (сумарно 3 млрд. 88 млн. дол.), хоча обсяги інвестування у проекти ДПП з водопостачання та водовідведення були більш значними (202 млн. дол.) за обсяги інвестування в проекти з використання природного газу (38 млн. дол.) [14]. Малочисельність такого роду проектів свідчить, на мій погляд, про значну слабкість процесу вирішення інфраструктурних завдань в сфері екології на взаємовигідних для влади і приватного інвестора умовах.

Як чітко вказується в Національній доповіді – 2017 «Цілі сталого розвитку: Україна», «однією з основних причин такого стану справ є брак довіри до держави як ділового партнера через триваючу нестабільність державних фінансів, мінливість законодавства, високий рівень корупції, у тому числі на рівні середньої ланки управління, яка є відповідальною за виконання проектів дер-

жавно-приватного партнерства» [15, с. 125, 126]. Отже, вкладання коштів у системні складові сталого розвитку України (ресурсоефективність, зниження екологічності, розбудова соціальної інфраструктури тощо) залишається слабким як у приватному, так і в державному інвестуванні.

Натомість необхідним є проведення цілеспрямованої інвестиційної політики на засадах зміцнення державно-приватного партнерства в Україні, яка посилюватиме мотивацію до інвестування та консолідації інвестицій на інноваційних напрямках, безпосередньо дотичних до реалізації Цілей сталого розвитку, з векторною орієнтацією на відповідний зарубіжний досвід. Цьому, на наш погляд, сприятиме розроблення в стратегії державної інвестиційної політики провідного новітнього напрямку публічно-приватного партнерства сфери природокористування – платформи публічно-приватного партнерства-планета – як механізму інвестиційного забезпечення інноваційних форм функціонування екологічної інфраструктури і надання екологічних послуг, що, в свою чергу, передбачає опрацювання їх концептуальних засад і відповідної цілісної несуперечливої нормативно-правової бази, максимально узгодженою з вдосконаленою законодавчою базою, з одного боку, інноваційно-інвестиційної політики, а з другого – публічно-приватного партнерства.

Висновки з проведеного дослідження. Дослідженням зарубіжного досвіду функціонування структур ППП встановлено, що вони, керуючись принципами «сталого інвестування», є рушійним потужним засобом активізації сучасного форматування та оновлення системи управління природно-ресурсною сферою на екосистемних засадах. Новітньою формою ППП і водночас специфічним механізмом інвестиційного забезпечення функціонування екологічної інфраструктури і сфери надання екологічних послуг виявляється платформа «Публічно-Приватне Партнерство-Планета», запровадження якої сприятиме досягненню довгострокового еколого-економічно-соціального консенсусу між суспільством, державою та підприємництвом з метою просування шляхом екологобалансованого сталого розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 31.05.2019).
2. System of Environmental-Economic Accounting: Experimental Ecosystem Accounting. White cover publication, pre-edited text subject to official editing // European Commission, Organization for Economic Cooperation and Development, United Nations, World Bank, 2013. URL: https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/eea_white_cover.pdf (дата звернення: 31.05.2019).

3. System of Environmental Economic Accounting 2012 – Central Framework / United Nations, ST/ESA/STAT/SER. F/109. – 2014. URL: https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seeaRev/SEEA_CF_Final_en.pdf (дата звернення 31.05.2019).

4. Colverson S., Perera O. Harnessing the Power of Public–Private Partnerships: The role of hybrid financing strategies in sustainable development IISD Report. February 2012. 60 p. URL: https://www.iisd.org/pdf/2012/harnessing_ppp.pdf (дата звернення: 31.05.2019).

5. Bernik L. Why investors have fiduciary duty for the environment *GreenBiz*. 2017. March 6. URL: <https://www.greenbiz.com/article/why-investors-have-fiduciary-duty-environment> (дата звернення: 31.05.2019).

6. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей ООН 25 сентября 2015 года / Док. А // RES/70/1. URL: <http://daccess-ods.un.org/access.nsf/GetFile?OpenAgent&DS=A/RES/70/1&Lang=R&Type=DOC17> (дата звернення: 31.05.2019).

7. Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку / UN Ukraine, 2017. URL: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili/partnerships-for-the-goals> (дата звернення: 31.05.2019).

8. How can innovation and Public–Private Partnerships support sustainable production and consumption and the shift to a circular economy? URL: <https://www.unece.org/info/media/news/innovation/2018/how-can-innovation-and-public-private-partnerships-support-sustainable-production-and-consumption-and-the-shift-to-a-circular-economy/doc.html> (дата звернення: 31.05.2019).

9. Lebek S. Toward a playbook for public-private partnerships. *GreenBiz*. 2018. May 1. URL: <https://www.greenbiz.com/article/toward-playbook-public-private-partnerships>.

10. Griffiths E. PPPs – closing the gap in the triple bottom line: people, planet, profit. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=6999ab30-38aa-40f0-b919-fb230e067c4f> (дата звернення: 31.05.2019).

11. Multi-stakeholder partnerships & voluntary commitments / Sustainable Development Goals UN KnowledgePlatform. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdination/> (дата звернення: 31.05.2019).

12. Public Planet Partnership. URL: <http://www.publicplanetpartnerships.com/> (дата звернення: 31.05.2019).

13. Clough E., Long G., Rietig K. A Study of Partnerships and Initiatives Registered on the UN SDG Partnerships Platform. URL: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21909Deliverable_SDG_Partnerships_platform_Report.pdf (дата звернення: 31.05.2019).

14. Private participation in infrastructure database. Country snapshots. Ukraine // IBRD-IDA World Bank, 2019. URL: <http://ppi.worldbank.org/snapshots/country/ukraine> (дата звернення: 30.05.2019).

15. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь – 2017 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 176 с. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 31.05.2019).

REFERENCES:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2019). *Zakon Ukrainy "Pro Osnovni zasady (strategiju) derzhavnoi ekologichnoji polityky Ukrainy na period do 2030 roku" vid 28 ljutogho 2019 roku # 2697-VIII* [Law of Ukraine "On the Basic Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period until 2030" of February 28, 2019 No. 2697-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (in Ukrainian) (viewed on May 31, 2019).

2. European Commission, Organization for Economic Cooperation and Development, United Nations, World Bank (2013). System of Environmental-Economic Accounting: Experimental Ecosystem Accounting. White cover publication, pre-edited text subject to official editing. Available at: https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/eea_white_cover.pdf (viewed on May 31, 2019).

3. United Nations (2014). System of Environmental Economic Accounting 2012 – Central Framework / ST/ESA/STAT/SER. F/109. Available at: https://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seeaRev/SEEA_CF_Final_en.pdf (viewed on May 31, 2019).

4. Colverson S., Perera O. (2012). Harnessing the Power of Public–Private Partnerships: The role of hybrid financing strategies in sustainable development // IISD Report. – 60 p. Available at: https://www.iisd.org/pdf/2012/harnessing_ppp.pdf (viewed on May 31, 2019).

5. Bernik L. (2017). Why investors have fiduciary duty for the environment. *GreenBiz*. March 6. Available at: <https://www.greenbiz.com/article/why-investors-have-fiduciary-duty-environment> (viewed on May 31, 2019).

6. United Nations (2015). *Preobrazovaniye nashego mira: Poveska dnya v oblasti ustoychivogo razvitiya na period do 2030 goda* [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development] / Док. А/RES/70/1. Available at: <http://daccess-ods.un.org/access.nsf/GetFile?OpenAgent&DS=A/RES/70/1&Lang=R&Type=DOC17> (in Russian) (viewed on May 31, 2019).

7. UN Ukraine (2017). *Tsil' 17. Zmitsnennya zasobiv zdiysnennya y aktivizatsiya roboty v ramkakh Hlobal'noho partnerstva v interesakh staloho rozvytku* [Goal 17. Strengthen the means of implementation and revitalize the global partnership for sustainable development]. Available at: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili/partnerships-for-the-goals> (in Ukrainian) (viewed on May 31, 2019).

8. United Nations Economic Commission for Europe (2018). How can innovation and Public–Private Partnerships support sustainable production and consumption and the shift to a circular economy? Available at: <https://www.unece.org/info/media/news/innovation/2018/how-can-innovation-and-public-private-partnerships-support-sustainable-production-and-consumption-and-the-shift-to-a-circular-economy/doc.html> (viewed on May 31, 2019).

9. Lebek S. (2018). Toward a playbook for public-private partnerships. *GreenBiz*. May 1. Available at: <https://www.greenbiz.com/article/toward-playbook-public-private-partnerships> (viewed on May 31, 2019).

10. Griffiths E. (2010). PPPs – closing the gap in the triple bottom line: people, planet, profit. Available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=6999ab30-38aa-40f0-b919-fb230e067c4f> (viewed on May 31, 2019).

11. United Nations Sustainable Development Goals Knowledge Platform (2016). Multi-stakeholder partnerships & voluntary commitments. Available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdinaction/> (viewed on May 31, 2019).

12. Public Planet Partnership (2019). Available at: <http://www.publicplanetpartnerships.com/> (viewed on March 02, 2019).

13. Clough E., Long G., Rietig K. (2019). A Study of Partnerships and Initiatives Registered on the UN SDG Partnerships Platform. Available at: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21909Deliverable_SDG_Partnerships_platform_Report.pdf (viewed on May 31, 2019).

14. World Bank (2019). Private participation in infrastructure database. Country snapshots. Ukraine // IBRD-IDA. Available at: <http://ppi.worldbank.org/snapshots/country/ukraine> (viewed on May 30, 2019).

15. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017). *Tsili staloho rozvytku: Ukrayina. Natsional'na dopovid' – 2017* [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development], Kyiv, Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrayiny. Available at: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (in Ukrainian) (viewed on May 31, 2019).

Veklych Oksana

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Chief Scientist, Department of Ecosystem Assessment
of Natural Resource Potential
Public Institution «Institute of Environmental Economics and
Sustainable Development of the National Academy of Sciences of Ukraine»

**PLATFORM «PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP-PLANET» – A KEY DIRECTION
OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE FORMS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP
IN THE FIELD OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT**

The article shows that the mechanism of public-private partnership (PPP) in the field of natural resources management and environmental protection is recorded as the least developed in the domestic scientific and applied professional sources from the point of view of the implementation of the ecosystem approach to management practice. The purpose of this study is to highlight the essential content of the innovative form "Public-Private Partnership-Planet", the implementation of which will contribute to strengthening, on the one hand, the interaction of the state, business, civil society in the field of natural resources management and environmental protection, and on the other – the effectiveness of the domestic environmental and investment policies for sustainable development. Based on the officially defined definitions of ecosystem and abiotic environment, which are enshrined in the constituent documents of the United Nations, the European Commission, FAO, OECD, World Bank, the conceptual framework of public-private partnership in terms of the ecosystem approach is put forward for the first time. According to it, the disclosure of the conceptual foundations of the public-private partnership from the point of view of the ecosystem approach is to recognize it as one of the mechanisms of the functioning of the infrastructure component of the aggregate of abiotic resources and services, which is identical to the recognition and determination of its characteristics as a specific mechanism of investment support for the formation and implementation of ecological services and objects of environmental infrastructure.

The conducted research on the functioning of PPPs in developed countries has made it possible to distinguish among the innovation-oriented strategic partnerships of an environmental oriented direction the process of launching the "Four P-platform" – "Public-Private Partnership-Planet", which, moreover, simultaneously is a modern innovative mainstream. Formation of the platform of Public-Private Partnership-Planet ("Four P") is a process of a public reaction, on the one hand, to environmental challenges and risks, and on the other hand – to the need for ecologically balanced sustainable development, which fully is falling under the definition of the United Nations for innovation partnerships for sustainable development.

It is noted that the research of Public-Private Partnership-Planet is still low and does not contain a clear, generally accepted formulation. In view of its characteristics, which are given in current foreign publications, and summarizing them from the point of view of implementing the model of ecosystem assessment of natural resource potential, its definition for the first time is proposed. The content of the "Four P-platform" – Public-Private Partnership-Planet – is being developed as an effective means of integration the ecological services into economic circulation and development an ecological infrastructure for mutually beneficial conditions for the authorities and private investors.

It is shown that the domestic practical experience of realization of a large-scale national infrastructure projects on the basis of public-private partnership in Ukraine and its regions, which are related to the natural resource area and objects of the ecological infrastructure, is rather insignificant according to observations of the World Bank. Thus, in the period from 1990 to 2018, that is, for 28 consecutive years, only 55 projects were implemented in these areas. The small number of such projects shows a significant weakness of the process of solving infrastructure problems in the field of natural resources management on mutually beneficial conditions for the authorities and private investor. One of the main reasons for this situation is the lack of trust in the state as a business partner due to the continuing instability of public finances, the volatility of legislation, high levels of corruption, including at the level of the middle management which is responsible for implementation of public-private partnership projects. The proposal about necessity to take into account the "Four P-platform" into strategic directions of the formation of state investment policy as a mechanism for achieving long-term environmental, economic-social consensus between society, state and entrepreneurship is grounded on.